

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Cdo/327/2021
Identifikačné číslo spisu: 5121201815
Dátum vydania rozhodnutia: 25.01.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Holíč
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:5121201815.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej, a sudcov JUDr. Mariána Sluka, PhD. a JUDr. Martina Holíča, vo veci starostlivosti súdu o maloletého K. V., narodeného XX. C. XXXX, zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Žilina, dieťa rodičov otca B. V., bytom v Ž., Ľ. XXXX/X, a matky N. R., bytom v Ž., K. R. XXXX/XX, zastúpenej advokátskou kanceláriou DPP Martaus & Partners, s.r.o., so sídlom v Žiline, Jána Milca 788/5, IČO: 51 174 227, v mene ktorej koná jej konateľ a advokát JUDr. Anton Martaus, o nariadenie neodkladného opatrenia, vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 9P/38/2021, o dovolaní matky proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 18. mája 2021 sp. zn. 8CoP/19/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej aj „súd prvej inštancie“) uznesením z 29. marca 2021 č. k. 9P/38/2021-326 zamietol návrh matky na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým žiadala dočasne zveriť maloletého Adama do svojej osobnej starostlivosti, otca zaviazat' povinnosťou prispievať na výživu maloletého sumou 200,- € mesačne a upraviť styk otca s maloletým každý párnny týždeň od piatka 16.00 hod do nedele 18.00 hod. Neodkladné opatrenie navrhovala do času, kedy súd rozhodne vo veci samej o zmene úpravy práv a povinností rodičov k maloletému, naposledy upravené rozsudkom z 3. októbra 2018 č.k. 30P/199/2017-129. Súd prvej inštancie mal za to, že neexistuje dôvod ani žiadna naliehavá potreba pre okamžitý zásah súdu tým, že neodkladným opatrením zmení úpravu práv a povinností k maloletému, najmä, ak nemá osvedčené, že takáto dočasná zmena bude v záujme dieťaťa.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie matky uznesením z 18. mája 2021 sp. zn. 8CoP/19/2021 uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správne. Uviedol, že vychádzajúc zo skutkového stavu v čase rozhodovania súdu prvej inštancie, po preskúmaní napadnutého uznesenia, dospel k záveru, že súd prvej inštancie v prejednávanej veci zistil skutkový stav v rozsahu potrebnom na zistenie rozhodujúcich skutočností, na jeho podklade dospel k správnym skutkovým zisteniam a

prejednávanej veci aj správne právne posúdil. Konštatoval, že nevezhladol dôvody, pre ktoré by bolo potrebné aktuálne zmeniť nariadenú striedavú starostlivosť rodičov k maloletému tak, že by bol zverený do osobnej starostlivosti matky a to ani dočasne. Zdôraznil, že neodkladným opatrením možno zmeniť právoplatný rozsudok vo veci starostlivosti o maloletého iba v prípade, že by bola osvedčená potreba nevyhnutnej zmeny ešte pred rozhodnutím vo veci samej. Pokiaľ matka poukazovala na neschopnosť otca zabezpečiť v čase jeho starostlivosti dohľad nad plnením školských povinností maloletého v období školského roka 2018/2019, tieto skutočnosti neboli pre nariadenie neodkladného opatrenia v čase rozhodovania súdu prvej inštancie významné, pretože neodkladným opatrením sa má zabrániť vzniku budúcich nepriaznivých následkov. Z výsledkov vykonaného šetrenia prostredníctvom kolízneho opatrovníka vyplynulo, že od 26. apríla 2021 je obnovené prezenčné vyučovanie a maloletý si zodpovedne plní školskú dochádzku. V správe sa tiež konštatuje, že počas dištančného vzdelávania dosahoval maloletý lepšie výsledky ako počas prezenčnej výučby. Zároveň sa v správe uvádza, že u maloletého ako aj u viacerých žiakov v triede je značný rozdiel vo výsledkoch práce z domáceho prostredia, keď v škole pri samostatnej práci bez koordinácie, resp. pomoci zákonného zástupcu, dosahuje podstatne horšie výsledky. Na základe doplnenia týchto informácií odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že nie sú osvedčené podmienky pre nariadenie neodkladného opatrenia. Nebolo osvedčené, že by vzhľadom na skutočnosť, že sa maloletý nachádza v striedavej starostlivosti rodičov, mala táto okolnosť tak negatívny vplyv na učebné výsledky maloletého, ktoré by si vyžadovali bezprostredný zásah súdu a zmenu doterajšieho rozhodnutia súdu.

3. Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu podala dovolanie matka. Namietala, že odvolací súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Namietala nesprávnosť záveru súdov v tom, že skutočnosti ňou uvádzané nie sú výnimočné a odôvodňujúce zmenu pomerov na strane rodičov maloletého a jeho výchovy, ktoré neznesú odklad. Mala zato, že odvolací súd sa nezaoberal dostatočne dôvodmi, ktoré uvádzala v návrhu a odôvodnenie jeho rozhodnutia považovala za zmätočné. Odvolaciemu súdu tiež vytýkala, že nereagoval na jej odvolaciu argumentáciu. Napadla nesprávnosť postupu kolíznych opatrovníčok, ktoré vypočuli maloletého za prítomnosti otca, resp. v jeho byte. Prítomnosťou otca v byte tak vznikol hrubý nepomer medzi právami otca a právami matky. Navrhla, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

4. Otec maloletého dieťaťa sa k podanému dovolaniu nevyjadril.

5. Kolízny opatrovník k podanému dovolaniu uviedol, že s rozhodnutím odvolacieho súdu súhlasí.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „dovolací súd“ alebo „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpený v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie matky je potrebné odmietnuť, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné (§ 447 písm. c/ CSP). Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

7. Podľa § 2 ods. 1 CMP sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže CMP neustanovuje inak, dovolací súd ďalej skúmal možnosť aplikácie ustanovení CSP pre konanie o dovolaní matky.

8. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej

alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. To znamená, že preskúmať existenciu týchto dovolacích dôvodov je možné iba vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vo veci samej, alebo rozhodnutiu konečnému.

10. Preto dovolací súd skúmal, či napadnuté uznesenie odvolacieho súdu o neodkladnom opatrení v prejednávanej veci je rozhodnutím vo veci samej, prípadne rozhodnutím konečným, ktorá povaha rozhodnutia by otvárala dovolaciemu súdu možnosť preskúmať prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP a dospel k záveru, že v danom prípade prípustnosť podaného dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP nie je daná.

11. Rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej je rozsudok, ktorým odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie buď potvrdzuje alebo mení, ale napr. i rozhodnutie o neodkladnom opatrení, ak samotné neodkladné opatrenie konzumuje vec samu (pozri - Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol.: Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, str. 458).

12. Z doterajšej judikatúry (R 21/2018 a R 76/2018) možno vyabstrahovať záver, že rozhodnutie o neodkladnom opatrení, ktoré spĺňa kritérium prípustnosti dovolania „vo veci samej“ a ktorým sa „konanie končí“ v zmysle § 420 CSP, je také, ktoré konzumuje vec samú, čo naznačuje akúsi jeho „prípodobiteľnosť“ nezmeniteľnému meritórnemu rozhodnutiu (navodzujúcemu stav veci právoplatne rozsúdenej - res iudicata). Jedná sa o prípady, kedy rozhodnutie o neodkladnom opatrení je iniciované a vydané ešte pred konaním vo veci samej a zároveň, na ktoré už nebude nadväzovať konanie vo veci samej. Ide teda o rozhodnutia, u ktorých sa nepredpokladá, aby po ich vydaní boli dotknuté meritórnym rozhodnutím vydaným v súvisiacej veci. Rozhodnutia, ktoré nekonzumujú vec samú, sú najmä tie, ktoré sú vydané v priebehu súvisiaceho konania vo veci samej.

13. Z obsahu spisového materiálu, najmä z podaného návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia je zrejmé, že matka navrhuje zmeniť úpravu práv a povinností rodičov k maloletému určenú naposledy rozsudkom Okresného súdu Žilina z 3. októbra 2018 č.k. 30P/199/2017-129, pre podstatnú zmenu pomerov, ktoré nastali na strane otca dieťaťa po vydaní uvedeného rozhodnutia. Túto zmenu pomerov považuje za natoľko vážnu a alarmujúcu, že si podľa jej názoru vyžaduje okamžitý zásah súdu v podobe neodkladného opatrenia, ktoré navrhuje v znení a rozsahu totožnom so samotným návrhom na úpravu práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu podľa § 36 zákona č.36/2005 Z.z. o rodine v znení neskorších predpisov.

13.1 Hoci podľa obsahu spisu matka ešte do toho času nepodalala samotný návrh na zmenu úpravy práv a povinností rodičov k maloletému, dovolací súd je toho názoru, že rozhodnutie o neodkladnom opatrení v tomto prípade nie je rozhodnutím konzumujúcim vec samu a nejde ani o rozhodnutie konečné, ktoré by podliehalo dovolaciemu prieskumu v zmysle ustanovenia § 420 CSP. Dočasnosť a provizórnosť úpravy pomerov účastníkov v prejednávanej veci vyplýva predovšetkým priamo zo samotného návrhu matky, ktorým žiadala, aby súd dočasne upravil pomery do času, „kedy súd rozhodne o zmene úpravy práv a povinností rodičov k maloletému naposledy upravené rozhodnutím Okresného súdu Žilina č.k. 30P/199/2017-129 z 3. októbra 2018“. Zo znenia navrhovaného výroku o nariadení neodkladného opatrenia vyplýva jednoznačná dočasnosť navrhovaného rozhodnutia, ktoré je limitované právoplatnosťou meritórneho rozhodnutia v súdnom konaní vo veci samej o zmene úpravy práv a povinností rodičov voči maloletému dieťaťu.

13.2 Rozhodnutie súdu o neodkladnom opatrení vo veciach starostlivosti súdu o maloletých v rozsahu podľa § 36 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine v znení neskorších predpisov, ktorým súd upraví výkon rodičovských práv a povinností, nikdy nemôže byť základom trvalej úpravy pomerov a to ani v tom prípade, ak by po rozhodnutí súdu o neodkladnom opatrení nedošlo k podaniu návrhu vo veci samej.

Uvedené je totiž možné dosiahnuť výlučne meritórnym rozhodnutím (rozsudkom) vydaným v riadnom mimosporovom konaní na základe vykonaného dokazovania a posúdenia najlepšieho záujmu dieťaťa. Rozhodnutie o neodkladnom opatrení v tomto rozsahu preto nemôže byť posudzované ani z pohľadu prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP ako rozhodnutie konečné, konzumujúce vec samu.

13.3 Uvedenému záveru nasvedčuje aj skutočnosť, že v prípade pozitívneho rozhodnutia súdov o neodkladnom opatrení by navrhovateľke bola uložená povinnosť podania návrhu vo veci samej (o zmenu úpravy práv a povinností rodičov k maloletému) s tým, že jej prípadná nečinnosť a nepodanie návrhu by viedla k zrušeniu takéhoto rozhodnutia súdu v zmysle § 336 ods. 3 CSP. Napokon aj tá okolnosť, že konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých nemožno ohraničiť jeho začatím a jeho skončením (teda právoplatnosťou rozhodnutia), ale naopak, starostlivosť súdu o maloletého je priebežná činnosť súdu od začatia prvého konania týkajúceho sa maloletej osoby až do jeho plnoletosti. Po nariadení neodkladného opatrenia síce nemusí obligatórne nasledovať konanie vo veci samej, v danom prípade ale má navrhovateľka zákonom garantovanú možnosť kedykoľvek iniciovať konanie vo veci samej o úprave práv a povinností rodičov voči maloletému dieťaťu a tak dosiahnuť zmenu sledovanú podaným návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia.

14. Dovolací súd pre úplnosť poznamenáva, že vylúčením prípustnosti dovolania proti takému uzneseniu odvolacieho súdu o nariadení neodkladného opatrenia, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, právna úprava obsiahnutá v § 420 CSP zohľadňuje, že v prípade takého rozhodnutia ide (len) o dočasné procesné opatrenie súdu, trvanie ktorého je obmedzené a môže byť za podmienok uvedených v zákone zrušené. Neodkladné opatrenie má v takomto prípade nastoliť určitý stav len dočasne a bez ujmy na konečnú, definitívnu ochranu poskytovanú až rozhodnutím súdu vo veci samej. Zákonodarca tu bezpochyby zohľadnil, že procesné nesprávnosti súdov, ku ktorým pri tom môže dôjsť, sa v takom prípade vyznačujú nižšou intenzitou porušenia procesných oprávnení strán sporu.

15. S poukazom na vyššie uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie matky podané v zmysle § 420 písm. f/ CSP odmietol ako procesne neprípustné podľa § 447 písm. c/ CSP bez toho, aby sa zaoberal dôvodnosťou podaného dovolania.

16. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd rozhodol podľa § 52 CMP a § 451 ods. 3 CSP.

17. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.